

Socialstyrelsen

Styrket læringsmiljø for anbragte børn og unge

Beskrivelse af revideret indsatsmodel

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af

Socialstyrelsen

Edisonsvej 18, 1.

5000 Odense C

Tlf: 72 42 37 00

E-mail: info@socialstyrelsen.dk

www.socialstyrelsen.dk

Indhold udarbejdet af

Rambøll Management Consulting

for Socialstyrelsen

Udgivet januar 2023

Download eller se rapporten på

www.socialstyrelsen.dk

Digital ISBN: 978-87-94371-58-2

Baggrund for modelbeskrivelsen

Denne modelbeskrivelse handler om indsatsmodellen "Styrket læringsmiljø for anbragte børn og unge". Formålet er at løfte anbragte børn og unges faglige niveau i grundskolen samt trivsel på tværs af skole og anbringelsessted.

Indsatsmodellen står på aktuelt bedste viden fra forskning samt en dybdegående evaluering af tre kommuners afprøvning og modning af modellen over en treårig periode. Modningen er sket som led i satspuljen af samme navn, som Socialstyrelsen stod bag i perioden 2019-2022. Modelbeskrivelsen er udarbejdet i samarbejde mellem Rambøll Management Consulting og Professionshøjskolen Absalon på vegne af Socialstyrelsen.

Indhold

1. Indledning
2. Indsatsmodellen kort fortalt
3. Retningsgivende principper for implementering af indsatsmodellen
4. Organisatoriske forudsætninger
5. Faser i indsatsmodellen
6. Kerneelementer
7. Forandringsteori
8. Referencer

1. Indledning

Den fælles retning for et styrket læringsmiljø

En god skolegang for anbragte børn og unge udgør en væsentlig beskyttelsesfaktor for senere vanskeligheder og øger sandsynligheden for at lykkes med at etablere en selvstændig voksertilværelse. Samtidig kan en god skolegang være en løftestang for en succesfuld anbringelse. Det er afsættet for arbejdet med at styrke anbragte børn og unges læringsmiljøer på tværs af skole og hjem.

I projektet er der fire centrale principper, som tilsammen tegner en fælles retning for de deltagende kommuners tværprofessionelle samarbejde om barnets læring og skolegang:

- Inddragelse af barnets perspektiv
- Positive faglige forventninger til og passende udfordringer for barnet
- Et ligeligt og samtidigt fokus på barnets faglige læring og trivsel
- Sammenhængende læringsmiljøer mellem skole og hjem.

Principperne afspejler en grundlæggende forståelse, som skal ligge til grund for arbejdet med alle børns læring og trivsel og dermed for almene læringsmiljøer i bred forstand. Viden fra forskning og evalueringen af tre kommuners implementering af modellen peger imidlertid på et behov for et skærpet fokus på principperne som retningsgivere for professionelle og nære voksne i det anbragte barns hverdagsliv.

Det vil i nogle sammenhænge indebære et fagligt og kulturelt holdningskifte, hvor anbragte børn og unge i højere grad mødes med faglige forventninger i lighed med andre børn samt møder en helhedsorienteret støtte, hvor faglig udvikling, deltagelse i skolens fællesskaber og trivsel går hånd i hånd.

Indsatsmodellen omfatter i alt fire kerneelementer, som mere konkret rammesætter og beskriver, hvordan kommuner kan arbejde med at udmønte principperne i praksis. Hensigten er dermed, at kerneelementerne tilrettelægges på en måde, så de kontinuerligt afspejler intentionerne i de fire principper. Kerneelementerne bygger på forskningsviden og evalueringen af modningsprojektet i de tre kommuner.

Implementeringen af indsatsmodellens principper og kerneelementer afhænger af flere organisatoriske forudsætninger, hvoraf vedvarende ledelsesfokus samt en læringskoordinator i forvaltningen og en læringsvejleder, tilknyttet hver skole, er særligt væsentlige. Kerneelementerne danner fundamentet for læringskoordinatoren og læringsvejledernes tværprofessionelle arbejde med og omkring de anbragte børn og unge.

På de næste sider tegnes først et samlet overblik over indsatsmodellen, hvorefter principper, kerneelementer samt organisatoriske forudsætninger og funktioner udfoldes nærmere.

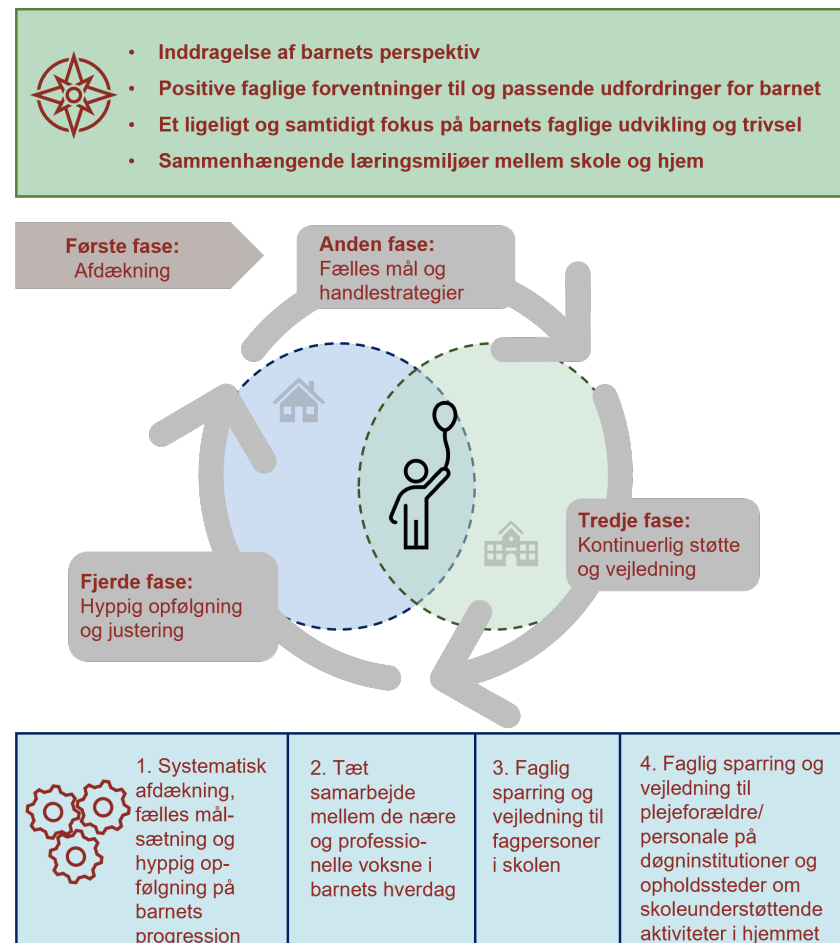
2. Indsatsmodellen kort fortalt

Løbende kvalificering af læringsmiljøer

Indsatsmodellen bygger på en forståelse af, at en stærkere sammenhæng mellem læringsmiljøet på tværs af skole og hjem først og fremmest må skabes med **barnet i centrum** for indsatsen. Det betyder, at støtten tilrettelægges med fokus på det enkelte barns forudsætninger, behov og kompetencer samt med kontinuerlig opmærksomhed på at inddrage barnets egne perspektiver og ønsker for at skabe motivation for læring. Derudover er det væsentligt, at indsatsen er rettet mod at støtte barnet i de eksisterende faglige og sociale fællesskaber i grundskolen. Det er til gavn for både den enkelte og den samlede gruppe af elever i klassen. Endelig skabes der et læringsmiljø på tværs af skole og hjem ved at rådgive om skoleunderstøttende tiltag i det anbragte barns hverdag i plejefamilien/ på opholdsstedet/døgninstitutionen.

Forskningsviden og evalueringen af modningsprojektet i de tre kommuner indikerer, at de **fire kerneelementer**, der i figuren fremgår af den nederste blå boks, er af væsentlig betydning for styrkelsen af læringsmiljøet for anbragte børn og unge. Kerneelementerne beskriver fokusområder og greb til at styrke læringsmiljøet på tværs af både skole og hjem. Det er læringskoordinatoren og læringsvejlederne såvel som de nære og professionelle voksne i barnets hverdag, der omsætter kerneelementerne i praksis. Kerneelementerne skal tilrettelægges på en måde, så de afspejler intentionerne for de **fire retningsgivende principper**, som fremgår af den grønne boks.

Indsatsen omkring det enkelte barn eller ung er bygget op i **fire faser**. Første fase består i en indledende afdækning af det enkelte barns kognitive, faglige og trivselsmæssige styrker og udfordringer. Herefter følger en cirkulær proces i tre faser, som tager afsæt i den indledende afdækning. Formålet er at understøtte løbende forbedringer gennem fælles mål og handlestrategier for barnets progression (anden fase), kontinuerlig støtte og vejledning til barnet (tredje fase) samt systematiske og hyppige opfølgninger på barnets progression (fjerde fase). Fase to, tre og fire gentages løbende med henblik på at justere de fælles mål og handlestrategier samt støtten til barnet i skole og hjem i lyset af barnets aktuelle behov, motivation og ønsker. På den måde sker der en kontinuerlig kvalificering af læringsmiljøer i overensstemmelse med barnets behov og med inddragelse af barnets perspektiv.

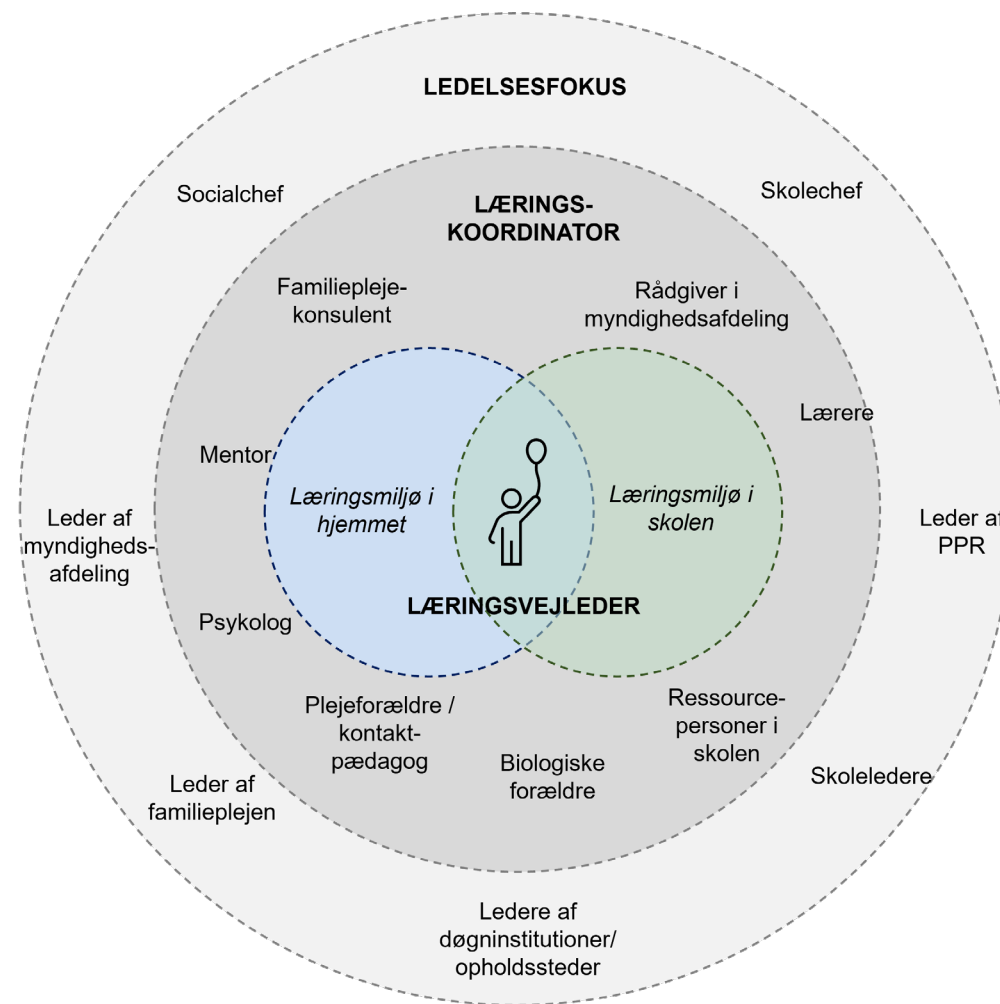
2. Indsatsmodellen kort fortalt

Tværfaglig organisering og organisatoriske forudsætninger

Det tværfaglige samarbejde om barnet skal skabe kontinuitet og fælles fokus i barnets forløb. Det koordineres af **læringskoordinatoren**, der optimalt er forankret i henholdsvis PPR og kommunens myndighedsafdeling. Dette understøtter tillige visitation af børn til indsatsen, da myndighedsafdelingen har kendskab til kommunens egne anbragte børn, mens PPR har kendskab til de børn, der anbringes af en anden kommune. Konkret skal læringskoordinatoren understøtte, at der etableres et tættere tværfagligt samarbejde om det anbragte barns skolegang samt faglige og sociale udvikling mellem alle de nære og professionelle voksne i barnets hverdag. I forhold til at sikre en koordinering af barnets sociale sag skal læringskoordinatoren have en tæt kontakt til barnets rådgiver på myndighedsområdet. Denne opgave kan kræve en ekstra indsats, hvis barnet er anbragt af en anden kommune. Det er barnets rådgiver på myndighedsområdet, der sikrer koordinering og indgang til de biologiske forældre. Væsentlige samarbejdspartnere samt barnets nære og professionelle voksne er illustreret i figurens mørkegrå cirkel.

En afgørende forudsætning for, at læringskoordinatoren kan etablere og koordinere det tværfaglige samarbejde, er et **vedvarende fokus og prioritering fra ledere på skole- og myndighedsområdet**. Derudover vil det være vigtigt med ledelsesmæssig opbakning fra relevante ledere og repræsentanter fra anbringelsesområdet. Disse optræder i figurens yderste ring.

Derudover udpeges en **læringsvejleder** på hver skole, som har fokus på at styrke skolens læringsmiljø samt sammenhængen mellem læringsmiljø i skole og hjem. Læringsvejlederen skal bistå skolens øvrige fagpersoner i at inkludere anbragte børn og unge i læringsmiljøet samt fastholde et fokus på barnets faglige udvikling og trivsel i samarbejde med plejeforældre/personale på døgninstitution eller opholdssted. Derfor er det vigtigt, at læringsvejlederen har viden om anbragte børns situation og livsbetingelser. Læringsvejlederen skal også rådgive plejeforældre og personale på institution/opholdssted i at tilrettelægge skoleunderstøttende aktiviteter og rutiner i fritiden, og på den måde styrke sammenhængen mellem læringsmiljøet i skole og hjem og ikke mindst skabe positive læringsoplevelser for børn og unge.

3. Retningsgivende principper for implementering af indsatsmodellen

Formål og vidensgrundlag

Indsatsmodellen bygger på fire retningsgivende principper. Tilsammen tegner de den fælles retning, som nære og professionelle voksne i det anbragte barns liv skal have i arbejdet med at tilrettelægge og implementere indsatsmodellens kerneelementer. Når principperne efterleveres, er de med til fremme, at anbragte børn og unge mødes med

faglige forventninger og en helhedsorienteret støtte, hvor fokus på faglig udvikling og trivsel går hånd i hånd. Principperne kan i nogle henseender indebære et fagligt og kulturelt holdningsskifte blandt fag- og omsorgspersoner samt ledere på skole-, myndigheds- og anbringelsesområdet i kommunen.

Inddragelse af barnets perspektiv

Alle børn har ret til at blive inddraget i forhold og beslutninger, som vedrører dem. Forskning viser, at det kan få negative emotionelle konsekvenser (fx i form af frygt og stress), når børn og unge ikke inddrages. Evalueringen af modningsprojektet viser, at det kan skabe motivation og ejerskab hos barnet, når formulering af målsætninger, tilrettelæggelse af læringsmiljøer samt den løbende opfølgning og justering heraf sker med afsæt i barnets perspektiv. Inddragelse kan ske i forskellige situationer og på forskellige måder og bør altid tilpasses barnets alder og modenhed.

Positive faglige forventninger til og passende udfordringer for barnet

Svenske registerbaserede studier peger på, at anbragte børn og unges faglige udfordringer og lave faglige præstationer i grundskolen ikke har nogen sammenhæng med de biologiske forældres misbrug eller psykiske helbred, alder ved første anbringelse eller varigheden af anbringelsen. Derimod tyder undersøgelser på, at de voksne omkring barnet ofte undervurderer barnets kognitive formåen.

Et ligeligt og samtidigt fokus på barnets faglige udvikling og trivsel

Forskning om anbragte børns læring peger på, at der i undervisningen af anbragte børn og unge kan ses en tendens til at vægte barnets sociale og personlige udvikling højere end faglige mål. Samtidig fremhæves det, at det er en myte, at anbragte børn og unge ikke er modtagelige for undervisning, før deres psykosociale problemer er løst.

Sammenhængende læringsmiljøer mellem skole og hjem

Forskning viser, at samarbejdet mellem skole og hjem har betydning for udsatte børn og unges læring og peger endvidere på, at der bør bygges bro mellem læringsmiljøet i skolen og læringsmiljøet i hjemmet. For målgruppen af anbragte børn og unge betyder det, at lærere og pædagoger i skolen samt plejeforældre og pædagogisk personale på opholdssteder og døgninstitutioner arbejder ud fra en fælles tilgang til barnet – og fælles mål.

3. Retningsgivende principper for implementering af indsatsmodellen

Organisatoriske forudsætninger for udbredelse og omsætning af principperne

Det kræver vedvarende fokus og italesættelse af principperne at udbrede dem til de fag- og omsorgspersoner, som er en del af anbragte børn og unges hverdag, eller som træffer afgørelser, som vedrører anbragte børn og unges hverdag. Disse fag- og omsorgspersoner er alle centrale for at forme læringsmiljøerne i skole og hjem. Evalueringen af modningsprojektet peger på to afgørende forudsætninger for, at der kan skabes det faglige og kulturelle holdningsskifte, som i mange tilfælde er nødvendigt for at styrke anbragte børn og unges læringsmiljøer.

- *Vedvarende og tydeligt ledelsesfokus på flere niveauer:* Ledere i den kommunale forvaltning såvel som på skoler og anbringelsessteder spiller en afgørende rolle i udbredelsen af principperne. Først og fremmest er det vigtigt, at chefer og ledere på tværs af skole-, myndigheds- og anbringelsesområdet er afstemte og enige om, at principperne ligger til grund for kommunens tilgang til anbragte børn og unges skolegang. Dernæst er det centralt, at skoleledere, ledere af anbringelsessteder, leder af PPR samt leder for rådgivere på myndighedsområdet og familieplejekonsulenter tydeligt kommunikerer principperne til deres medarbejdere samt faciliterer og indgår i dialog om, hvad principperne indebærer for praksis, og hvordan de kan omsættes gennem indsatsmodellens kerneelementer. Det er eksempelvis relevant at drøfte, hvordan princippet om inddragelse af barnets perspektiv konkret kan efterlevs i forbindelse med afdækning, målsætning og opfølgning på barnets progression; hvordan lærere kan møde anbragte børn med positive forventninger og passende udfordringer; hvordan rådgivere på myndighedsområdet i forbindelse med udarbejdelse af barnets handleplan kan understøtte et samtidigt og ligeligt fokus på barnets faglige udvikling og trivsel.

- *Læringsvejledere og læringskoordinator som ambassadører for principperne:* Evalueringen af modningsprojektet peger på, at omsætningen af principperne i praksis forudsætter, at læringsvejledere og læringskoordinator i deres løbende dialog og samarbejde med fagpersoner i skolen, plejeforældre og personale på døgninstitutioner/opholdssteder har fokus på principperne. For læringsvejledere og læringskoordinatorer i projektkommunerne har principperne fungeret som et fikspunkt i deres løbende sparring og vejledning til fagpersoner i skolen og plejeforældre/institutioner/opholdssteder. I den forbindelse er det også vigtigt at motivere principperne, fx gennem dialog om, at skolegang er en beskyttende faktor, og at det derfor er et svigt *ikke* at have faglige forventninger og stille krav til anbragte børn og unge. Læringsvejledere og læringskoordinator har dermed en vigtig understøttende rolle i udbredelse og omsætning af principperne, men det er afgørende, at de ikke står alene – uden ledelsesopbakning. Evalueringen af modningsprojektet viser, at det ikke er muligt at skabe et bredt fagligt og kulturelt holdningsskifte uden vedvarende og tydelig ledelsesopbakning.

4. Organisatoriske forudsætninger

Implementeringen af indsatsmodellens principper og kerneelementer afhænger af flere centrale organisatoriske forudsætninger; en læringskoordinator med forankring i PPR og evt. i myndighed samt en læringsvejleder, tilknyttet hver skole. Hertil kommer et vedvarende ledelsesfokus på flere niveauer som afgørende forudsætning for, at læringskoordinator og læringsvejledere kan varetage deres opgaver.

På de følgende sider beskrives først læringskoordinatorens og læringsvejlederens roller og opgaver, samt hvordan de skal arbejde med at udvikle praksis for det tværprofessionelle samarbejde og styrkede læringsmiljøer med afsæt i indsatsmodellen. Dernæst beskrives, hvad et vedvarende ledelsesfokus på flere niveauer mere konkret indebærer.

4. Organisatoriske forudsætninger

Læringskoordinatorens rolle og opgaver

Læringskoordinatorens opgave er at etablere og koordinere et tæt og systematisk samarbejde mellem skole og hjem samt det bredere tværprofessionelle samarbejde om det anbragte barns trivsel og læring. Dette så der sikres en fælles, tilrettelagt og målrettet støtte til barnet, som imødekommer barnets behov. Det indebærer, at læringskoordinatoren:

- Identificerer og visiterer anbragte børn og unge til indsatsen i samarbejde mellem PPR og myndighed.
- Identificerer de centrale nære voksne og professionelle med betydning for barnets læringsmiljø, herunder i samtale med barnet. Nogle voksne i barnets netværk inddrages aktivt i samarbejdet, andre informeres om beslutninger og aktiviteter (jf. kerneelement 2).
- Har ansvar for at rekvirere en indledende afdækning af hvert barns faglige og kognitive styrker og udfordringer samt trivsel (jf. kerneelement 1).
- Indkalder de nære og professionelle voksne omkring barnet til et møde, hvor de med afsæt i afdækningens resultater formulerer fælles mål og tiltag i indsatsen for det enkelte barn og med inddragelse af barnets perspektiv (jf. kerneelement 1). Som udgangspunkt er det også læringskoordinatorens ansvar at indkalde til de efterfølgende møder, hvor der følges op på barnets progression og mål, og tiltag justeres. Denne tovholderopgave kan dog uddelegeres til barnets læringsvejleder.
- Er opmærksom på, hvorvidt der er sammenhæng med målsætningerne i andre planer for barnet eller den unge. Det kan være barnets handleplan, de mål, der skal arbejdes særskilt med i plejefamilien/på institutionen/opholdsstedet, og skolens lærer-/elevplaner (jf. kerneelement 1).
- Sikrer koordination med barnets rådgiver på myndighedsområdet, også i tilfælde hvor barnet er anbragt af en anden kommune. Formålet med dette er dels at sikre koordination med barnets handleplan, dels om muligt at sikre inddragelse af de biologiske forældre. Myndighedsrådgiver bør deltage på det indledende målsætningsmøde, hvor der formuleres fælles mål og planlægges tiltag i skolen og i hjemmet. Evalueringen af modningsprojektet viser, at det i praksis er vanskeligt for rådgivere at prioritere deltagelse på alle møder i barnets forløb i indsatsen. Derfor kan læringskoordinatoren med fordel aftale med rådgiver, hvor ofte rådgiver deltager i opfølgingsmøder samt sørge for at formidle de beslutninger, der træffes på møder, som rådgiver ikke deltager i – eksempelvis i form af et skriftligt referat og opfølgende telefonsamtale.

4. Organisatoriske forudsætninger

Læringskoordinatorens organisatoriske forankring

Læringskoordinatoren skal optimalt forankres i PPR og myndighedsafdelingen. Formålet med den delte forankring er at understøtte tættere samarbejde mellem skoleområdet og myndighed, at sikre bedre koordinering af barnets forløb og at understøtte visitation af børn til indsatsen.

PPR har optimalt set kendskab til de børn, der anbringes af en anden kommune, mens myndighed har kendskab til kommunens egne anbragte børn.

Endvidere understøtter forankringen i PPR læringskoordinatorens mulighed for at inddrage specialiserede ressourcer i barnets forløb.

Kompetenceprofil for læringskoordinatoren

- Kompetencer til at opbygge stærke og tillidsfulde samarbejdsrelationer og etablere samarbejdsflader (relationskompetence).
- Kompetencer til at kommunikere tydeligt på skrift og i tale, så man bliver forstået og kommunikerer sit budskab, samtidig med at man anerkender modtagernes viden, faglighed og grunde til at deltage i samarbejdet (kommunikationskompetencer).
- Generel og specifik viden om opgaver og arbejdsgange blandt de faggrupper og institutioner, som spiller en rolle i anbragte børn og unges liv, er en fordel i forbindelse med koordinering af samarbejde mellem forskellige fagpersoner.
- Forståelse af biologiske forældres betydning og påvirkning af anbragte børn og unge.
- Viden om relevant lovgivning (serviceloven, folkeskoleloven og relaterede bekendtgørelser).

4. Organisatoriske forudsætninger

Læringsvejlederens rolle og opgaver

Læringsvejlederen yder faglig sparring til fagpersoner i skolen samt plejeforældre/personale på institutioner og opholdssteder om, hvordan læringsmiljøerne i skole og hjem kan styrkes, og understøtter dermed det enkelte barns faglige udvikling og trivsel i skolen. Læringsvejlederen vil også spille en rolle i at styrke viden om anbragte børn og unge og deres generelle trivsel i skolen blandt fagpersoner i skolen. Det indebærer, at læringsvejlederen:

- Yder løbende faglig sparring og vejledning, som tilrettelægges med udgangspunkt i afdækning af barnets faglige og kognitive styrker og udfordringer samt trivsel og kobler sig tæt til de fælles opstillede mål for barnet på tværs af læringsmiljøer.
- Med en fast hyppighed yder rådgivning til plejeforældre og personale på institutioner/opholdssteder med afsæt i afdækningen og generel viden om skoleunderstøttende indsatser. Der anbefales minimum tre til fire vejledningssamtaler årligt (jf. kerneelement 4).
- I sin vejledning har fokus på barnets (små) succeser, og hvordan de kan 'forstørres' i klassen og i samarbejdet med plejeforældre eller pædagogisk personale på institutionen/opholdsstedet.
- Varetager en fast og hyppig kontakt til den kommunale læringskoordinator i forhold til at koordinere samarbejdet om barnet, herunder samarbejdet med skolen og plejeforældre/institutioner og opholdssteder. Læringsvejleder og -koordinator har i samarbejde ansvar for at overlevere status på barnets progression til øvrige relevante fagpersoner.

4. Organisatoriske forudsætninger

Læringsvejlederens organisatoriske forankring

Der skal udpeges og forankres en læringsvejleder på hver af de deltagende skoler. Læringsvejlederen skal være læreruddannet og kan med fordel udpeges blandt skolens eksisterende medarbejdere eller ressourcefunktioner, fx en AKT-lærer eller en inklusionsvejleder, da dette kan understøtte, at funktionen forankres blandt skolens eksisterende støttefunktioner. Det er også muligt at tilknytte den samme læringsvejleder til flere skoler.

Øvrige forhold og krav

Læringsvejlederen skal frikøbes mindst fem timer om ugen til opgaven som læringsvejleder med særligt fokus på anbragte børn og unge.

Kompetenceprofil for læringsvejlederen

- Læringsvejlederen skal være uddannet lærer, evt. med specialpædagogiske kompetencer og/eller erfaring fra lignende ressource-/støttefunktioner, fx AKT-vejleder, inklusionsvejleder mv.
- Kompetencer til at opbygge stærke og tillidsfulde samarbejdsrelationer og etablere samarbejdsflader (relationskompetence).
- Kompetencer til at yde faglig vejledning og sparring, herunder bl.a. supervision/observation af undervisning og pædagogisk praksis, samt feedback og vejledning med afsæt i observationer (vejlederkompetencer).
- Faglig viden om metoder til at skabe inkluderende læringsmiljøer, som understøtter det enkelte barns sociale og faglige deltagelse i det almene fællesskab. Det kan eksempelvis omfatte metoder til undervisningsdifferentiering i almenmiljøet og klasseledelse.
- Viden om anbragte børn og unges situation og livsvilkår samt viden om hverdagen i plejefamilier og på døgninstitutioner/opholdssteder.
- Viden om relevant lovgivning (serviceloven, folkeskoleloven og relaterede bekendtgørelser).

4. Organisatoriske forudsætninger

Vedvarende ledelsesfokus på flere niveauer

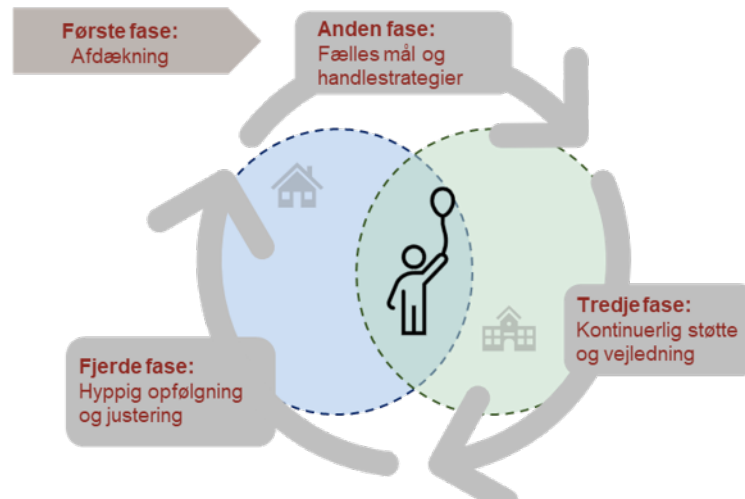
Vedvarende fokus og opbakning til implementeringen af indsatsmodellen er afgørende for, at læringskoordinatoren kan etablere og koordinere det tværprofessionelle samarbejde, og for at læringsvejlederen kan løfte opgaverne med at yde faglig sparring og vejledning til fagpersoner i skolen og til plejeforældre/personale på døgninstitutioner/opholdssteder:

- *Symbolsk og konkret ledelsesopbakning til tværprofessionelt samarbejde:* Ledelsesansvar og opbakning fra relevante ledere har stor betydning for, om læringskoordinatoren reelt har mulighed for at løfte sin opgave med at etablere og koordinere det tværprofessionelle samarbejde. Relevante ledere omfatter skoleledere, læringskoordinatorens nærmeste leder i PPR såvel som faglige ledere og ledere på chefniveau på skole- og myndighedsområdet. Derudover er det vigtigt med ledelsesmæssig opbakning fra relevante ledere og repræsentanter fra anbringelsesområdet. Ledelsesopbakning kan med fordel både være symbolsk i form af tydelig kommunikation om opgavens prioritet, formål og relevans og konkret i form af tildeling af timer til de rådgivere, familieplejekonsulenter mv., som skal deltage i samarbejdet om at koordinere det enkelte barn/unges indsats. Endvidere kan det være en løftestang for det tværprofessionelle samarbejde, hvis ledelsen på skole- og myndighedsområdet samt i PPR drøfter, hvordan det tværfaglige samarbejde kan tilrettelægges og evt. formaliseres på organisatorisk niveau. Det kan være gennem samarbejdsaftaler og udarbejdelse af fælles arbejdsgange, men også mere gennemgribende omstruktureringer som fx en distriktsinddeling af rådgivere på myndighedsområdet, som knytter dem til bestemte skoler.
- *Symbolsk og konkret ledelsesopbakning til læringsvejledernes opgave:* Skoleledelsens opbakning og fokus på læringsvejlederens faglige vejledning og sparring til fagpersoner i skolen er en forudsætning for, at læringsvejlederen kan lykkes med sin opgave. Det er væsentligt, at ledelsen står i spidsen for at formidle formål og relevans af læringsvejlederens rolle og opgaver samt skaber tydelighed om læringsvejlederens mandat overfor skolens fagpersoner. Derudover har det stor betydning, når skolelederen eller en faglig leder agerer sparringspartner for læringsvejlederen i forbindelse med det enkelte barns forløb såvel som mere generelle problematikker i forbindelse med læringsvejlederens opgaver. Skolelederen kan i kraft af sit indgående kendskab til de konkrete forhold og rammer, som former læringsvejlederens handlingsrum på den enkelte skole, understøtte implementeringen af læringsvejlederfunktionen på skolen.
- Ledelsesopbakning er ligeledes og på forskellig vis relevant i forbindelse med implementeringen af de fire kerneelementer. Dette fremgår i beskrivelserne af kerneelementerne.

5. Faser i indsatsmodellen

Indsatsen omkring det enkelte barn eller ung er bygget op i fire faser. Første fase består af en indledende afdækning af det enkelte barns kognitive, faglige og trivselsmæssige styrker og udfordringer. Herefter følger en cirkulær proces i tre faser, som tager afsæt i den indledende afdækning. Fase to, tre og fire gentages løbende med henblik på at justere de fælles mål og handlestrategier samt støtte til barnet i skole og hjem i lyset af barnets aktuelle behov, motivation og ønsker. På den måde sker der en kontinuerlig kvalificering af læringsmiljøer i overensstemmelse med barnets behov og med inddragelse af barnets perspektiv.

I boksen til højre er indholdet i de fire faser beskrevet, herunder hvordan de enkelte faser er koblet til indsatsmodellens kerneelementer.

Fase 1: Indledningsvis rekvirerer læringskoordinatoren den indledende afdækning af barnet (jf. kerneelement 1). På et målsætningsmøde overleverer den eller de fagpersoner, som har foretaget afdækningen, resultaterne til læringskoordinator og læringsvejleder samt barnets lærere, plejeforældre/ pædagogisk personale på institutionen/opholdsstedet, rådgiver på myndighedsområdet samt øvrige fagpersoner med betydning for barnets trivsel og læring (herefter 'barnets nære og professionelle voksne'). Det afklares i dialog med en omsorgsperson og evt. barnet selv, hvordan resultaterne skal formidles til barnet.

Fase 2: Med afsæt i afdækningens resultater og med inddragelse af barnet opstiller barnets nære og professionelle voksne mål for barnet læring og trivsel. De planlægger også tiltag i skolen og hjemmet, som skal understøtte barnet (jf. kerneelement 1). Mål og støtte bør bygge bro til øvrige planer for barnets udvikling og trivsel, fx § 140-handleplanen, pædagogiske planer på institutionen/opholdsstedet og elevplanen i skolen. Formålet med dette er at skabe en sammenhængende indsats for barnet/den unge. Dette sker på et målsætningsmøde.

Fase 3: Med afsæt i de opstillede mål og tiltag giver læringsvejlederen faglig sparring og vejledning til plejeforældre/pædagogisk personale på institutionen/opholdsstedet ca. hver tredje måned (jf. kerneelement 4). Barnets lærere modtager kontinuerlig faglig sparring og vejledning fra læringsvejlederen om, hvordan læringsmiljøet kan tilrettelægges, så det støtter barnets læring og trivsel og samtidig kvalificerer læringsmiljøet for klassen som helhed (jf. kerneelement 3).

Fase 4: På opfølgningsmøder ca. hver tredje måned følger barnets nære og professionelle voksne op på barnets udvikling med afsæt i målene og med blik for behov for at justere indsatsen i lyset af barnets aktuelle behov og motivation (jf. kerneelement 1). Det indebærer et fokus på fælles læring mellem barnets nære og professionelle voksne om, hvorvidt og hvordan det tværprofessionelle samarbejde virker, herunder rådgivning til plejeforældre/personale på institutionen/opholdsstedet. Barnet inddrages i opfølgningen på måder, som er meningsfulde for barnet/den unge. Samtidig er det relevant at overveje, om den tilknyttede rådgiver på myndighedsområdet og familieplejekonsulent bør deltage. I udgangspunktet har læringskoordinatoren ansvaret for at indkalde til opfølgningsmøder. Denne løbende tovholderopgave kan dog uddelegeres til barnets læringsvejleder.

6. Kerneelementer i indsatsmodellen

På de følgende sider uddybes indsatsmodellens fire kerneelementer. Beskrivelsen af hvert kerneelement ledsages af eksempler fra kommunernes praksis.

Systematisk afdækning, fælles målsætning og hyppig opfølgning på barnets progression (kerneelement 1)

Formål og vidensgrundlag

Formålet med det første kerneelement er at tilvejebringe detaljeret og nuanceret viden om det enkelte barns faglige, kognitive og sociale styrker og udfordringer samt trivsel. Med afsæt i afdækningen formuleres der fælles mål for barnets udvikling. Afdækningen og den fælles målsætning skal bidrage til, at der sættes målrettet ind på at løfte barnets læring og trivsel, samt at der skabes et fælles afsæt for den professionelle støtte til plejeforældre og personale på døgninstitutioner/opholdssteder samt fagpersoner i skolen. Undersøgelser såvel som evalueringen af modningsprojektet peger på, at mere 'neutral' viden om barnets kompetencer, som ikke er farvet af fx lærere og plejeforældres opfattelser af barnets udfordringer, kan understøtte positive forventninger og passende faglige udfordringer til barnet. Evalueringen viser, at afdækning og dialog herom er betydningsfuld, fordi den afstemmer forskellige aktørers blik på barnets styrker og støttebehov.

Implementering i praksis

Kerneelementet relaterer sig til indsatsmodellens første, anden og fjerde fase, og operationaliseres gennem følgende aktiviteter:

- Fase 1: Indledende systematisk afdækning af barnets faglige, kognitive og sociale styrker og udfordringer samt trivsel. Afdækningen foretages af fagpersoner i PPR med viden om relevante test og evt. fagpersoner på barnet/den unges skole med viden om faglige test. Hvis der for nylig er foretaget test eller andre vurderinger af barnets trivsel og læring, kan det overvejes at inddrage relevante dele af materialet. Hvis de forskellige dele af afdækningen er udført af forskellige fagpersoner, bør alle deltage i overleveringen, da de hver især vil have specialiseret viden, som det er vigtigt, at indsatsen baseres på.
- Fase 2: Barnet selv samt alle nære og professionelle voksne omkring barnet inddrages i at opsætte fælles mål for barnets faglige udvikling og trivsel samt lægge en fælles plan for barnets forløb. Dette foregår på et målsætningsmøde kort efter den indledende afdækning. Læringskoordinator indkalder læringsvejleder på barnets skole samt alle nære og professionelle voksne omkring barnet til mødet, herunder også barnets rådgiver på myndighedsområdet. Det vurderes i det enkelte forløb og evt. i dialog med barnet, om barnet deltager i målsætningsmødet eller på anden vis inddrages i en dialog om ønsker og motivation. Inddragelse af barnets perspektiv er afgørende for at formulere mål, som er meningsfulde for barnet selv.
- Fase 4: Hyppig opfølgning på barnets faglige og trivselsmæssige udvikling og tilpasning af mål og støtten i forhold til barnets aktuelle behov. Opfølgningen sker gennem samtale(r) med barnet, lærere og plejeforældre/kontaktpædagog på institution/opholdssted og evt. andre nære voksne og er således baseret på barnets oplevede udvikling fra flere perspektiver. Det kan også være relevant at inddrage dokumentation, fx i form af faglige test eller trivselsmåling, men dette bør nøje afstemmes med barnets motivation og aktuelle situation. Læringskoordinator er ansvarlig for at indkalde læringsvejleder samt barnets nære og professionelle voksne til opfølgningsmøder ca. hver tredje måned, hvor mål og tiltag justeres i fællesskab.

I de tre kommuner fungerer de retningsgivende principper som pejlemærker i den fælles målsætning for barnet. I en kommune arbejder de med to-sidede målsætninger, som både indeholder et fagligt mål og et trivselsmål. Dette understøtter fagpersoner og omsorgspersoner i at skabe et ligeligt og samtidigt fokus på barnets faglige udvikling og trivsel.

I en anden kommune tager de afsæt i barnets drømme i målsætningssamtalerne. Her arbejder de på at støtte barnet og signalere en tro på, at barnets drømme kan gå i opfyldelse.

Systematisk afdækning, fælles målsætning og hyppig opfølgning på barnets progression (kerneelement 1)

Forudsætninger for implementering af kerneelementet

- *Kendskab til og fortrolighed med afdækningsværktøjer:* Det er nødvendigt, at den fagperson, som foretager afdækningen, har erfaring med at gennemføre og fortolke resultater af de anvendte test. Derfor vælger kommunen selv, hvilke konkrete redskaber der anvendes til afdækningen, så længe der internt i kommunen anvendes det samme redskab til afdækning af barnets faglige kompetencer, og at både sociale, faglige og kognitive kompetencer samt trivsel afdækkes hos det enkelte barn. En kommune har gode erfaringer med at anvende udvalgte spørgsmål fra den nationale trivselsmåling til at afdække og følge op på trivsel.
- *Systematisk og praksisnær videreformidling af afdækningens resultater:* Resultaterne af afdækningen skal videreformidles og 'oversættes' til de omsorgspersoner og fagpersoner, som skal arbejde direkte med at styrke barnets læringsmiljø, på en systematisk og praksisnær måde, så resultaterne er meningsfulde og anvendelige i forhold til læringsmiljøet i skolen såvel som i hjemmet.
- *Inddragelse af barnet i fastsættelse af mål:* De tre kommuners erfaringer viser, at det skaber ejerskab over målene og motivation for forløbet hos barnet, når barnet inddrages i at sætte mål. Derfor bør det nøje overvejes, hvordan målene kan knytte an til barnets egne ønsker og motivation og på den måde være meningsfulde for barnet. Mange anbragte børn og unge oplever det som utrygt at være centrum for møder med
- mange voksne. Derfor bør det afklares i dialog med en omsorgsperson, afhængig af barnets alder og modenhed, om barnet vil have gavn af at deltage på møder eller hellere vil inddrages før mødet – og hvordan. I den forbindelse er det vigtigt, at barnet ikke tages ud af undervisningen for at deltage i møder og samtaler og på den måde gøres anderledes.
- *Drøftelse med barnets rådgiver om formål med møder:* Det er værdifuldt, når barnets rådgiver deltager i det formaliserede samarbejde, da dette kan understøtte koordination af indsatser og sammenhæng mellem barnets forløb og handleplan. Derfor bør læringskoordinator og rådgivere drøfte, hvordan deltagelse i møder kan understøtte rådgivers indsats overfor barnet, herunder hvad det kalder på i relation til mødestruktur og rådgivers rolle på møderne.
- *Inddragelse af specialiserede ressourcer, fx fra PPR:* Det kan være væsentligt at inddrage specialiserede ressourcer fra fx PPR til at afdække barnets faglige og kognitive styrker og udfordringer samt til at omsætte viden fra afdækningen til konkrete pædagogiske og didaktiske tiltag i læringsmiljøerne undervejs i barnets forløb. Det handler om at være opmærksom på at nyttiggøre eksisterende ressourcer i indsatsens forskellige faser, ikke om at allokere særlige ressourcer til indsatsen.

De tre kommuner har afprøvet forskellige måder at inddrage barnets perspektiv og give barnet medbestemmelse i formuleringen af mål og den løbende opfølgning på barnets udvikling. Formålet med prøvehandlingerne har været at inddrage børn på deres egne præmisser og på måder, som de selv oplever som gode og trygge. En kommune holder opfølgingsmøder med barnet hver 6. uge i velkendte rammer på skolen. Barnet selv deltager de første 20 min. sammen med en lærer og læringsvejlederen. Denne del af mødet handler om barnets egen oplevelse af, hvordan det går med at nå målene og barnets forslag og ønsker til nye mål og tiltag. I mødets anden del drøfter lærer og læringsvejleder barnets udvikling og behov for at justere mål og tiltag – med afsæt i barnets perspektiv. Læringsvejlederne i kommunen fortæller, at denne praksis med at inddrage barnet er med til at motivere barnet og skabe en følelse af forpligtelse hos lærerne.

Tæt samarbejde mellem de nære og de professionelle voksne i barnets hverdag (kerneelement 2)

Formål og vidensgrundlag

Forskning peger på, at styrkelse af barnets faglige kompetencer og de læringsmiljøer, barnet er en del af, kalder på et tæt samarbejde mellem de nære og professionelle voksne i barnets hverdag, dvs. plejeforældre/personale på institution/opholdssted, fagpersoner i skolen, barnets rådgiver på myndighedsområdet, biologiske forældre og øvrige relevante aktører i barnets netværk. Det er betydningsfuldt, at barnets udvikling og behov for støtte ses fra forskellige faglige vinkler og positioner.

Formålet med kerneelementet er at skabe en stærk sammenhæng på tværs af læringsmiljøer i skole og hjem, så barnet oplever en fælles tilgang til den støtte, som gives, og at der handles rettidigt på de behov og udfordringer, der opstår undervejs.

Implementering i praksis

Samarbejdet mellem de nære og professionelle voksne i barnets hverdag foregår på to niveauer:

- *Det uformelle skole-hjem-samarbejde:* Samarbejde på dette niveau omfatter hverdagens løbende kommunikation mellem barnets lærere og plejeforældre/personale på institution/opholdssted om barnets aktuelle trivsel og læring. Det omfatter også øvrige forhold, som er relevante at tage højde for i tilrettelæggelse af læringsmiljøerne i skolen og hjemmet, og som derfor er relevante for begge parter at kende til. Dette kan fx omfatte et muligt skift af anbringelsessted, at barnet har været hos sine forældre i weekenden og er påvirket af det mandag morgen mv. Evalueringen viser, at hyppig kontakt mellem skole og hjem om stort og småt bidrager til et tæt, stabilt og forpligtende samarbejde.
- *Det formaliserede samarbejde og koordination af barnets forløb:* Samarbejde på dette niveau omfatter et systematisk, løbende og bindende samarbejde om det enkelte barns forløb og med inddragelse af barnet. Det rammesættes af målsætnings- og opfølgingsmøder undervejs i forløbet, hvor de nære og professionelle voksne i barnets hverdag drøfter, planlægger, følger op på og kvalificerer barnets læringsmiljøer. Barnet bør så vidt muligt indgå aktivt i denne drøftelse. Det er afgørende, at barnets rådgiver på myndighedsområdet deltager i dette samarbejde for at skabe sammenhæng i barnets forløb, herunder mellem målene, som sættes i indsatsen, og barnets handleplan. Det formaliserede samarbejde skal faciliteres og koordineres af læringskoordinatoren.

I et anbragt barns indsatsforløb er det oplevelsen, at hyppig kontakt om, hvordan morgenen eller skoledagen er gået, bidrager til et tæt og stabilt samarbejde, hvor skole og hjem forpligter hinanden på at orientere om dagsformen, så barnets læringsmiljø kan tilpasses derefter.

I et andet indsatsforløb har barnets lærere og plejeforældre god praksis for fra tid til anden ved aflevering om morgenen at orientere hinanden om, hvordan de oplever barnet har det for tiden. Det er oplevelsen, at den hyppige kontakt og orienteringer mellem skole og hjem er givende for barnets faglige udvikling og generelle trivsel.

Tæt samarbejde mellem de nære og de professionelle voksne i barnets hverdag (kerneelement 2)

Forudsætninger for implementering af kerneelementet

- *Fælles kommunikationskanal:* Det er vigtigt for hverdagens skole-hjem-samarbejde mellem skole og anbringelsessted, at begge parter har adgang til den samme kommunikationskanal. Evalueringen viser, at det for både plejeforældre og institutioner/opholdssteder kan det være vanskeligt at blive knyttet til barnet på Aula, hvor skolerne både kommunikerer bredt til forældregruppen og efter behov med de enkelte forældre/værger. Lovgivningsmæssigt er det ikke et krav, at de biologiske forældre giver samtykke til, at plejeforældre/institutioner/opholdssteder får adgang til Aula, men det anbefales, at barnets rådgiver på myndhedsområdet forsøger at indgå i dialog med de biologiske forældre herom.
- *Fast kontaktperson på institutioner/opholdssteder:* Det understøtter kommunikation og samarbejde mellem skole og institutioner/opholdssteder, når der er en fast kontaktperson på institutionen/opholdsstedet, som barnets kontaktlærer kan henvende sig til i dagtimerne på alle eller faste ugentlige hverdage. Det kan kalde på, at institutioner/opholdssteder ser på måden, hvorpå de har organiseret arbejdsopgaverne.
- *Ejerskab og fælles ansvar for samarbejdet:* Det er afgørende, at der skabes ejerskab for det tætte samarbejde i hverdagen blandt barnets nære og professionelle voksne. Læringskoordinator og læringsvejleder kan i en opstartsfasen optræde som mediatorer i samarbejdet, men hvis initiativet til samarbejdet forankres hos dem frem for hos de fagpersoner i skolen og plejeforældre/personale på institution/opholdssted, der faktisk skal samarbejde, er der risiko for, at samarbejdet ikke bliver en del af den faste praksis.
- *Inddragelse af biologiske forældre:* Mange anbragte børn og unge hjemgives i løbet af deres skolegang, og derfor er det væsentligt at overveje, om og hvordan de biologiske forældre kan inddrages løbende i samarbejdet om barnets skolegang og trivsel til gavn for barnet. Det er eksempelvis relevant at afklare, om de biologiske forældre skal deltage i at sætte mål for barnet og i den løbende tilpasning af disse, eller om de blot skal informeres om mål og tiltag, der sættes i værk. Barnets rådgiver på myndhedsområdet spiller en central rolle i forhold til inddragelse af de biologiske forældre, da rådgiver har ansvar for kontakt til og samarbejde med de biologiske forældre i forbindelse med barnets sag. Kontakten til barnets biologiske forældre bør derfor i første omgang formidles af rådgiver.

Faglig sparring og vejledning til fagpersoner i skolen (kerneelement 3)

Formål og vidensgrundlag

Formålet med faglig sparring og vejledning til fagpersoner i skolen er at understøtte barnets inklusion i skolens almene læringsmiljøer samt at sikre skolens samtidige fokus på barnets faglige udvikling og trivsel. Den faglige sparring skal støtte lærere og pædagoger i skolen til at finde frem til de tilgange, greb og metoder, som giver barnet de bedste forudsætninger for at deltage og bidrage til læringsfællesskabet samt at lære og trives i skolen. Det er vigtigt, at lærere og pædagoger støttes i at undersøge egen praksis, samt hvordan barnet reagerer herpå. I en undersøgelse fremhæves, at faglig sparring, ydet af en fagprofessionel med specialpædagogisk viden og kompetencer, kan fremme barnets inklusion i skolen samt den faglige og sociale udvikling. Ifølge studiet kan sparringen med fordel også indeholde opmuntring og motivation af barnets lærere.

Implementering i praksis

Faglig sparring og vejledning til fagpersoner i skolen er en central del af indsatsmodellens tredje fase – kontinuerlig støtte og vejledning. Den faglige sparring og vejledning varetages af læringsvejlederen på den enkelte skole og operationaliseres gennem følgende aktiviteter og greb:

- Sparring og vejledning med afsæt i de fælles mål, som er formuleret på baggrund af afdækningen af barnets faglige, sociale og kognitive styrker og udfordringer samt trivsel.
- Anvendelse af metoder så som sparringsamtaler mellem fagpersoner i skolen og læringsvejleder, kollegial sparring i klasseteamet, rammesat af læringsvejlederen, læringsvejlederen observation af undervisningen og efterfølgende feedback mv.
- Sparring kan med fordel omhandle relevante pædagogiske og didaktiske metoder samt rettes mod at afprøve virkningsfulde greb til tilrettelæggelse af læringsmiljøet på en måde, som både tilgodeser det enkelte barn og klassen som helhed. Fokus kan fx rettes mod, hvordan læreren kan differentiere sin undervisning, understøtte elevernes gruppearbejde mv. Det vil sige greb, som styrker det samlede læringsmiljø og dermed også kommer de øvrige børn i klassen til gavn. Det er væsentligt, at de greb og tiltag, der afprøves, ikke giver barnet en følelse af at være anderledes end sine klassekammerater.
- Den faglige sparring og vejledning kan med fordel ydes til klasseteamet omkring barnet med henblik på at styrke det samlede læringsmiljø i skolen frem for blot i enkelte fag.

I en kommune har de erfaring med at formalisere den faglige sparring og vejledning på faste progressionsmøder hver sjette til ottende uge. Disse møder har dannet rammen for læringsvejlederen samtale og sparring med barnets fagpersoner i skolen om, hvordan fagpersonerne kan arbejde med målet for barnets indsatsforløb i undervisningen. Forud for sparringen har læringsvejlederen talt med barnet om, hvilke fagpersoner i skolen der kan hjælpe barnet med at arbejde med målet.

Faglig sparring og vejledning til fagpersoner i skolen (kerneelement 3)

Forudsætninger for implementering af kerneelementet

Sparringskultur på skolen: Det er en væsentlig drivkraft for implementeringen af faglig sparring og vejledning til fagpersoner i skolen, når læringsvejlederen arbejder ind i en eksisterende kultur for sparring. Evalueringen af modningsprojektet viser, at etablerede relationer mellem læringsvejleder og fagpersoner i skolen, hvor rollen som giver og modtager af sparring og vejledning er velkendt for alle parter, understøtter læringsvejlederen i at yde sparring og vejledning. Skoleledelsen har en afgørende rolle i at skabe et tydeligt mandat og faglig legitimitet for læringsvejlederen.

Afklaring af ressourcer og rammer for fagpersoners deltagelse i sparring: Skoleledelsen bør afklare og kommunikere tydeligt, hvorvidt der tildeles ekstra ressourcer til lærere til at deltage i den faglige sparring og vejledning, eller om det anses som en del af lærernes faste opgaver. I sammenhæng hermed bør rammerne for fagpersoners deltagelse i sparringen afklares, særligt de konkrete modtagere af vejledning samt de metoder og tilgange, der anvendes. En skole har gode erfaringer med, at læringsvejleder deltager på klasseteamets møder og derigennem arbejder på at inddrage alle barnets lærere i indsatsen. Dermed kan der skabes sammenhæng og genkendelighed af tiltag for barnet på tværs af fag.

Italesættelse af barnets behov og motivation som afsæt for den faglige sparring og vejledning: Flere kommuner har erfaret, at det er værdifuldt, når den faglige sparring og vejledning har barnets behov, situation, motivation og mål eksplicit i fokus. Det skyldes, at det bidrager til en tydelig italesættelse af barnets individuelle behov, som danner et fælles udgangspunkt for den faglige sparring og vejledning.

Faglig sparring og vejledning til plejeforældre/personale på institutioner og opholdssteder om skoleunderstøttende aktiviteter i hjemmet (kerneelement 4)

Formål og vidensgrundlag

Dette faglige element handler om, at plejeforældre/personale på barnets institution/opholdssted klædes på til at støtte barnets faglige udvikling. Det skal ske gennem en systematisk og reflekteret praksis samt på måder, der er meningsfulde for barnet og bidrager til positive læringsoplevelser i hjemmet. Undersøgelser tyder samtidig på, at det har betydning, at den faglige sparring og vejledning sker systematisk og med en vis hyppighed. På den måde kan den faglige sparring og vejledning understøtte plejeforældre/personale på institutioner/opholdssteder i at integrere skoleunderstøttende aktiviteter i hverdagens samvær og rutiner.

Implementering i praksis

Faglig sparring og vejledning til plejeforældre/personale på institutioner og opholdssteder om skoleunderstøttende aktiviteter i hjemmet er en central del af indsatsmodellens tredje fase – kontinuerlig støtte og vejledning. Den faglige sparring og vejledning varetages af læringsvejlederen og operationaliseres gennem følgende aktiviteter og greb:

- Besøg i plejefamilien/på institutionen/opholdsstedet mindst hver tredje måned samt løbende og hyppig telefonisk opfølgning.

- Indledningsvis drøftelse af, hvad der kendetegner læringsmiljøet i hjemmet ved indsatsens begyndelse med henblik på at tilpasse sparringen og vejledningen til plejeforældrenes/institutionens/opholdsstedets behov.
- Sparring og vejledning med afsæt i de fælles mål, som er formuleret i dialog med barnet og på baggrund af afdækningen af barnets faglige, sociale og kognitive styrker og udfordringer samt trivsel.
- Sparring og vejledning, som betoner et bredt læringsbegreb og en nuanceret forståelse af skoleunderstøttende aktiviteter, dvs. aktiviteter med et kombineret fagligt, trivselsmæssigt og/eller socialt sigte. I denne optik kan skoleunderstøttende aktiviteter spænde over rutiner for lektielæsning, læsetræning, lærings spil, biblioteksbesøg, udflugter, tydelig interesse for barnets skolegang, facilitering af legeaftaler – og meget mere. Blot er det vigtigt, at læringsvejleder og plejeforældre/personale på institution/opholdssted sammen reflekterer over, hvordan en given aktivitet kan være skoleunderstøttende i lyset af barnets specifikke behov og motivation – samt at de oparbejder en systematik omkring aktiviteten.

I de tre kommuner har læringskoordinatoren forsøgt at tilpasse indholdet i den faglige sparring til barnets behov og motivation såvel som til plejeforældre/personale på institutioners og opholdssteders udgangspunkt. Følgende er eksempler på fokus i læringskoordinatorens sparring til plejeforældre/personale på døgninstitutioner og opholdssteder:

- Forslag om at integrere læringsselementer i fælles tilberedning af middagsmad
- Ideer til udflugter til natur- eller kulturaktiviteter
- Introduktion af spil med faglige elementer eller 'gruppearbejdselementer'
- Introduktion til læsestrategier
- Rådgivning om rammer for lektielæsning
- Ideer til læseaktiviteter.

Faglig sparring og vejledning til plejeforældre/personale på institutioner og opholdssteder om skoleunderstøttende aktiviteter i hjemmet (kerneelement 4)

Forudsætninger for implementering af kerneelementet

- *Tillidsfuld relation mellem plejeforældre/personalet på institutioner/opholdssteder og læringsvejleder:* Det er afgørende for implementeringen af kerneelementet, at der er en tillidsfuld relation mellem plejeforældre/personale på institution/opholdssted og læringsvejleder. En tillidsfuld relation kan fremmes af en proaktiv og vedholdende indsats fra læringsvejlederens side og understøttes yderligere af læringsvejlederens fysiske besøg i plejefamilien/på institutionen/opholdsstedet. Det er en opmærksomhed, at det kræver en særlig indsats på institutioner og opholdssteder, hvor personalegruppen er større.
- *Fokus på barnets motivation:* Det er vigtigt at motivere barnet til de skoleunderstøttende aktiviteter og understøtte positive læringsoplevelser og læringsfællesskaber for barnet. Derfor kan det overvejes, hvordan plejeforældre/personale på institutioner/opholdssteder kan skabe en positiv stemning omkring skoleunderstøttende aktiviteter, fx ved at gøre det til en hyggestund mellem barnet og den nære voksne.
- *Fokus på plejeforældres/personalets motivation:* Evalueringen af modningsprojektet peger på, at manglende motivation, ejerskab over indsatsen og følelse af ansvar for barnets læring hos plejeforældre og personale på institutioner/opholdssteder hindrer arbejdet med at styrke læringsmiljøet i barnets hjem. I motivationen af plejeforældre/personale på institutioner/opholdssteder er det derfor af betydning, at læringsvejlederen er vedholdende og italesætter det udbytte, som barnet kan opnå gennem indsatsen ved hjælp fra plejeforældre/personalet på institutionen/opholdsstedet.
- *Skoleunderstøttende aktiviteter som en integreret del af hverdagens samvær og rutiner:* Den faste faglige støtte til barnet skal ses som en integreret del af den pædagogiske praksis på institutionen/opholdsstedet og i plejeforældrenes daglige samvær med barnet. På institutioner/opholdssteder kan den faglige sparring og vejledning med fordel fokuseres på, hvordan ledelse og personale kan opbygge en kultur og struktur for et øget fokus på anbragte børn og unges læring.

I de tre kommuner er den faglige sparring og vejledning tilrettelagt forskelligt afhængig af, om den gives til plejeforældre eller personale på opholdssteder/døgninstitutioner:

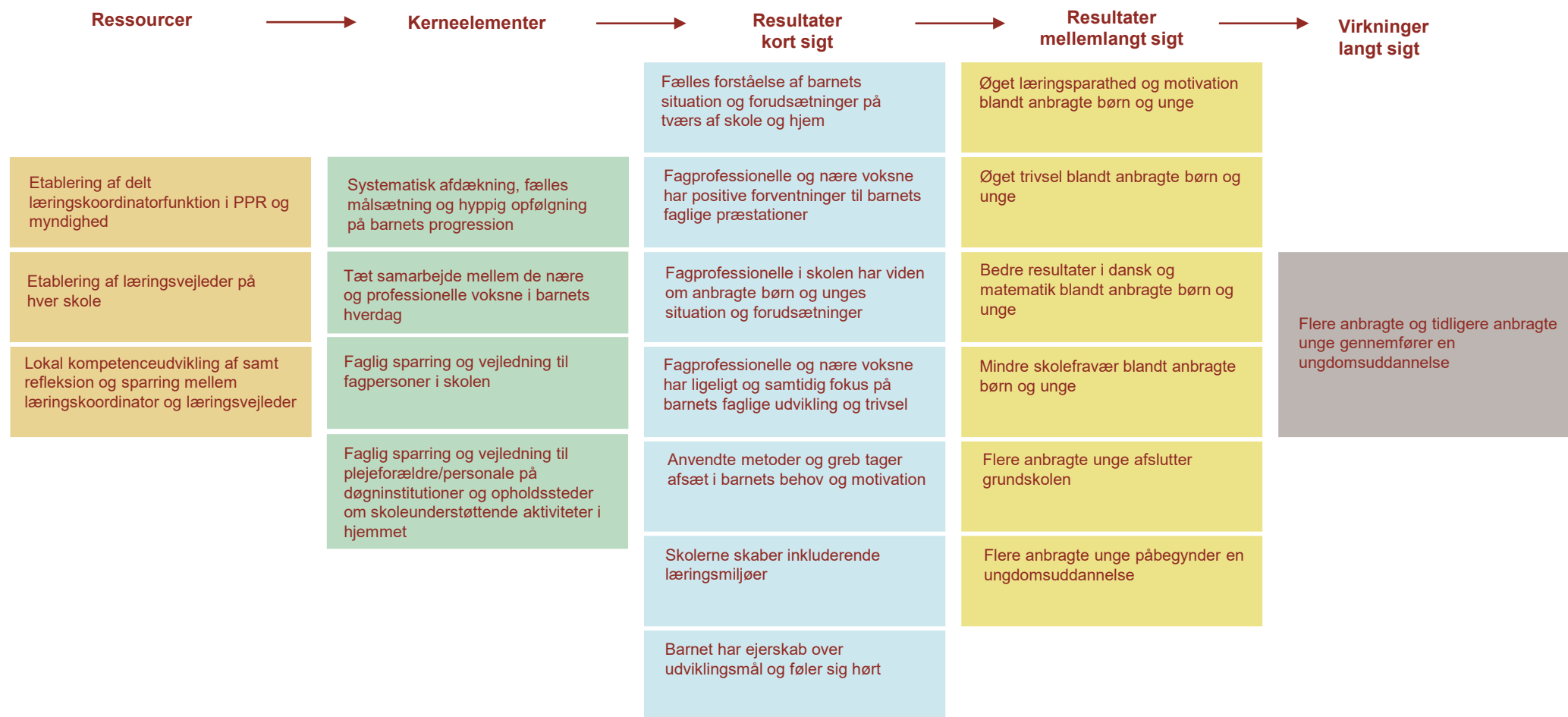
Ved faglig sparring til plejeforældre har læringskoordinator 3-4 gange årligt besøgt barn og plejeforældre i hjemmet, hvor de drøfter barnet, dets udvikling og igangsættelse af læringsunderstøttende aktiviteter i hjemmet med afsæt i målsætningerne. Den faglige sparring og samarbejdet er karakteriseret ved at være båret af en personlig relation mellem læringskoordinator og plejeforældre.

Ved faglig sparring til personale på institutioner/opholdssteder har læringskoordinator besøgt institutioner, hvor det har været tilstræbt, at læringskoordinator har deltaget i personalemøder og ydet faglig sparring til en større personalegruppe. Generelt er samarbejdet karakteriseret ved at være af mere professionel karakter.

7. Forandringsteori

Forandringsteorien illustrerer de forventede sammenhænge mellem indsatsmodellens indhold og tiltag samt de forventede virkninger af indsatsmodellen på kort, mellemlangt og langt sigt. Forandringsteorien vil danne udgangspunkt for projektkommunernes udvikling af lokale forandringsteorier for indsatsen.

8. Referencer

- Backe-hansen, E., Havik, T. & Grønningsæter, A.B. (Red.) (2013); Kapitel: Å styrke fosterbarns læring – Erfaringer fra et utviklings- og forskningsprosjekt i rapporten fosterhjem for barns behov
- Bernfort I. & Lundqvist M. (2014): Är insatsen skolfam lönsam? Utvärdering av skolfam2 i Norrköpings kommun
- Berlin M., Vinnerljung B. & Hjern A. (2011): School performance in primary school and psychosocial problems in young adulthood among care leavers from long term foster care
- Durbeej, N. & Gumpert, C.H. (2016): Effektutvärdering av arbetsmodellen skolfam bland familjehemsplacerade barn i Sverige
- Estimation of the effects of skolfam Egmont Fonden (2013): Signaturprojekt: Anbragte børns læring
- Egmont Fonden (2017): Egmont rapporten 2017, Vi kan godt! Styrk anbragte børns læring og livsduelighed
- Forsman, Hilma & Bo Vinnerljung (2012): Interventions aiming to improve school achievements of children in out-of-home care: a scoping review
- Forsman, H. & J. Bejbom (2016): Letterbox club för barn i familjehem
- Geenen, S., Powers, I. E., Powers, J., Cunningham, M., McMahon, I., Nelson, M. & Research consortium to increase the success of youth in foster care (2013): Experimental study of a self-determination intervention for youth in foster care
- Husted, I. & Mehlbye, J. (2009): Døgnanbragte børn får sjældent en uddannelse
- Kjeldsen, C.C., Torre, A. & Langager, s. (2018): Skolefaglige kort- og langtidseffekter af intensive læringsforløb: fagligt notat fra den kvantitative del af følgeforskning af lær for livet nr. 1. Dpu
- Kjellén, G. (2010) Att läsa är livsviktigt – Om familjehemsplacerade barns läsning och skolgång, stiftelsen allmänna barnhuset och författaren
- Klyvø, Line & Mette Larsen (2016): Bedre støtte til anbragte børn og unges skolegang – Perspektiver fra Københavns Kommune
- Mariagerfjord Kommune (2016): Evaluering – Projekt med tilknytning af læreruddannet plejefamiliesupervisor
- Ottosen, Mai Heide et al. (2014): Anbragte børn og unges trivsel

8. Referencer

Pirttimaa, Raija & Christine Väливаara (2017): Educational intervention planning for children in foster care in Finland: A case study

Tideman, Eva, Bo Vinnerljung, Kristin Hintze & Anna Aldenius Asaksson (2011): Improving foster children's school achievements – Promising results from a Swedish intensive study

Tideman, E. et al. (2013): Paired reading – Ett försök i sju kommuner med lästräning för familjehemsplacerade barn

Trygfonden og børns vilkår (2018): Svigt af børn i Danmark – Udsatte børns skolegang

Tordön R., Vinnerljung B. and Axelsson U. (2014): Improving foster children's school performance: A replication of the helsingborg study

Vinnerljung Bo, et al. (2014): Paired reading for foster children: Results from a Swedish replication of an English literacy intervention

Vinnerljung et al. (2015): Barn kan inte vänta projekt: nordens barn – Fokus på barn i fosterhem

Vive og forfatterne (2017): Styrket indsats over for anbragte børn – Evaluering af metoden positiv afvigelse på 14 døgn tilbud

Vive og forfatterne (2018): Skolestøtte til børn i familiepleje – Delrapport i et effektstudie

Vive og forfatterne (2018): Faglig udvikling, trivsel og alsidig udvikling blandt elever med særlige behov. En redskabskortlægning og praksisafdækning

Vive og forfatterne (2018): Skolestøtte til børn i familiepleje – Delrapport ii. et implementeringsstudie af lukop-modellen

Vive og forfatterne (2018): Skolestøtte til børn i familiepleje – Delrapport iii. en manual til lukop-modellen

Vive og forfatterne (2018): Skolestøtte til børn i familiepleje – Delrapport iv. et implementeringsstudie af "forældre som lektiehjælpere"

Vive og forfatterne (2022): Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen

Edisonsvej 18, 1.

5000 Odense C

Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk